

פינת הלשון

ואוכל הנישא על ידי החיילים או הנוודים, קודמו של הקיטבג (אנגלי/אמריקאי) או הצי'מדין (רוסי) של היום. המילה הגלית נקלטה בסופו של דבר גם באנגלית (bulge), תוך שהיא שומרת על מובנה הקדום המציין שק בעל צורה בלתי קבועה, פעם מתנפח פה, פעם מצטמק **שם** – ממש כמו תקציב.

ישנם עוד כמה מובנים, בהם משמשות מילים הגזורות מן השורש **קצב**: ישנו קוצב מזון-מרוכז, מנגנון השומר על חלוקה מדודה וקבועה של מנות מ"מ בהתאם לתכנית – וישנו קוצב לב, לא עלינו, השומר על פעימה סדירה במקרה של פגם במנגנון הטבעי של הגוף. ישנו קצב החותך ומחלק את הבשר לפרוסות – וישנו קצב של סדרת פעולות או תנועות החוזרת על עצמה באותן מידות עוצמה או מרווחי זמן. לבסוף ממש עוד רומזת לנו הקצבה, שהנה מתקרבים לסוף הדרך ואפילו אינו נדיבה במיוחד, יש בה מכל הנוכח לעיל – גם קיצצה.

לאחר שכבר הספקנו לטפל בתקציב, הבה נפנה לעבר **המכסה**. המכסה היא שיעור ידוע (מספר קבוע) של מוצרים לייצוא או לייבוא או שמותר לייצר במסגרת המדיניות הכלכלית. מכסה היא גם שיעור ידוע (מספר אחוזי) של מהגרים להם מותר להיכנס למדינה מסויימת, או לצאת ממנה וכן הלאה. המונח הלועזי המקביל הינו quota, שהוא חלק מן המושג הרומי quota(pars) = איזה גודל (של חלק). בכל מקרה, המכסה מתיחסת לדבר מסויים בכמות קצובה

בימים אלה שומעים הרבה על עניינים הקשורים בתקציבים של המדינה כולה ושל כל מוסד ואירגון ציבורי בנפרד. משום-מה שנת התקציב של המדינה אינה זהה לשנת הכספים של הבנקים או לשנת המאזן של חברות, אירגונים ופרטים – אך לא בזה עניננו, אלא במונחים השונים.

אכן, השורש **קצב** מכיל את המרובה. איך? – לוקחים את העוגה השלמה, זאת אומרת סך כל ההכנסות, של המדינה או האירגון וכדומה, וקוצבים ממנה לצרכים השונים פרוסות מדודות וקבועות לפרק זמן ידוע ומחלקים אותן על פי קצב שנקבע מראש. את רשימת ההכנסות וההוצאות וחלוקתן לאורך התקופה המסויימת מכנים **תקציב**, או budget בלעז. את מלאכת ההכנה של התקציב נוהגים לכנות **תקצוב**, מילה חדשה יחסית כמו budgeting האנגלית. לפי כך, אפשר שמשדר או מדור מסויים מתקצב, הווה אומר הוא כלול בין אלה שפעולותיהם כלולות במסגרת התקציב. אבל את הסכומים השונים אין מתקצבים למשרד או לפעולה זו או אחרת, אלא מקציבים אותם מתוך סעיפי התקציב ובמסגרתו.

אגב, מעניין להתחקות אחר המונח הלועזי budget, אשר גזור מן הצרפתית bouge = תיק או שק עשוי עור ומכאן bougette = תיק עור קטן, לנשיאת דברי ערך, למשל. אך הסיפור עוד יותר עתיק, כי עם כיבוש ארץ הגלילים (חלק של צרפת דהיום) על ידי הרומאים הם קיבלו לשפתם את המילה הגלית bulga = שק חפצים

ולשי בת שלושת החודשים, שהיתה תלמידה ממושמעת והתנהגה כה יפה. תקותנו היא, שבזמן ההרצאות יחד עם חלב אמה קלטה גם מעט רפתנות, סימן לעתיד לבוא. למארגני הקורסים לסוגיהם אין סיבה להיבהל ולפסול השתתפות אמהות צעירות עם תינוקן בקורסים. ולמחפשי פירסום – אולי יש כאל פרט פיקנטי לספר השיאים של גינס!

בנימין לב

המח' לבקר, שה"מ
משרד החקלאות

חומרי לואי ומזונות חליפיים כמקור חלבון ואנרגיה לבקר לחלב*

החוברת הנ"ל הוכנה על ידי בנימין לב ויצאה לאור בהוצאת מחלקת ההמחשה והתקשורת של שה"מ, משרד החקלאות. בחוברת תרגום של שני מאמרים שהופיעו במסגרת סימפוזיון בנושא ניצול חומרי לואי להזנת בקר לחלב (Journal of Dairy Science, 70-5, 1987). במאמרים הסבר מפורט על חילוף החומרים של אנרגיה, חלבון ומקטעי-סיב במעלי גירה והערכתם במטרה להסביר, כיצד להעריך את ערכם המזין של חומרי הלואי. מובן מאליו שהסבר זה מתאים לכלל סוגי המזון המואבסים. ניצול מלא של חומרי הלואי וניצולם היעיל חשוב כלשעצמו והתקנה היא שהחוברת תעזור בזאת. יש בחוברת תיאור של הגישות החדשות להערכת החלבון, האנרגיה והסיב, אשר יעזרו בודאי בהבנת ההמלצות החדשות להזנת בקר לחלב, שעומדות להתפרסם בקרוב על ידי המועצה למחקר של ארה"ב ושככל הנראה שוב תשמשה בסיס להמלצות להזנת בקר לחלב בארץ. כמובן, עקרונית הדברים גם מתאימים לבקר לבשר ולצאן.

* בנימין לב: חומרי לואי ומזונות חלופיים כמקור חלבון ואנרגיה לבקר לחלב, הוצאה לאור – שה"מ, המחלקה להמחשה ותקשורת 1988.

לאורך תקופה קבועה, כלומר, היא מגבלה המוטלת מטעם הרשות על הפרטים.

במסגרת ההתישבות החקלאית התארגנו הפרטים על פי דרך החיים המועדפת על ידם ונוצרו **המגורים** של המשק הקיבוצי, המשק המושבי ובענפים אחדים אף המשק הפרטי. ההתארגנות במגורים מקלה על המאבק של הציבורים המאורגנים בהם וגם על קובעי המדיניות של הטלת מכסות, מסים וכדומה. יש המשתמשים במונח הלועזי סקטור, ללא כל צורך, כי sector גזורה מן המילה הרומית secare = לגזור, לחתוך, ואף מפליגים בהטיותיה, בעוד המגור העברי ברור לחלוטין, חד וחלק.

מרדכי מלען

קורס יסודות להזנת בקר שיא חדש לספר השיאים

לאור הביקוש הרב קיימנו מחזור נוסף של קורס יסודות להזנת הבקר, במלון תדמור בהרצליה מה-21 עד ה-25 לפברואר 88. נקדים שהקורס היה לשביעות רצון המשתתפים הרבים, 42 במספר. התכנית, הרצאות וסיור במרכזי מזון, קויימה במלואה ותודה למשתתפים ולמרצים על תרומתם להצלחת הקורס. מה שייחד את הקורס הזה הוא **השתתפה בו תינוקת בת 3 חודשים**, כמובן יחד עם אמה הטריה, שלא רצתה לותר על השתתפותה בקורס בגלל התינוקת. בטוחני, שזאת המשתתפת הצעירה ביותר בקורסים בנושא גידול בקר שנערכו בארץ, ואם אינני טועה, גם בקורסים שנערכו על ידי שה"מ והמדרשה, ואולי אפילו בעולם כולו.

יש לציין שנוכחות התינוקת לא הפריעה, אפילו אם לא כל המרצים הצליחו להרדים אותה. לפי התרשמותי, היא גם לא הפריעה לאמה להשתתף באופן מלא בכל פעילויות הקורס. לכן, כל הכבוד לאם, חוה הבר מקיבוץ גזר, שלא ויתרה על השתתפותה בקורס בגלל אמהותה הטריה ועל טיפולה היפה בתינוקת,